

Teosofiska Centralbyrån, Engelbrektskatan 7

Ett besök hos en ockultist.

Pekka Ervast

Föredrag, hållet vid T. S:s Skand. Sektions femte årsmöte.
20.5.1900

Han törstade efter sanning, men han hade nästan tröttnat på att söka bland den massa lögn, som fanns öfverallt. Och så blef han i tillfälle att besöka en ockultist.

En liten ö i en norsk fjord, bekransad af furukrönta kullar; en villa på stranden af ön, och några barn, som leka i trädgården.

»Är pappa hemma?»

»O ja», svarar en småleende tös, »var så god och träd in i stugan.»

Och så visar hon den besökande vägen och för honom in i »stugan», en liten väl möblerad salong med förtjusande utsikt öfver den blå fjorden och en grönskande ö midt emot.

»Pappa kommer strax.»

Med dessa ord återvänder tösen till sin afbrutna lek.

Den besökande finner intet ovanligt eller hemlighetsfullt, icke det, att allt är ovanligt hemtrefligt, snyggt, vårdadt och gästvänligt.

Han slår sig ned på en stol och väntar.

Förhänget till ett inre rum drages efter några ögonblick åt sidan, och ut träder en man, snarare lång än kort, mager än fet. Han närmar sig med en vänlig bugning och yttrar med fyllig, melodisk röst:

»Ursäkta, min herre, att jag lät er vänta, men jag återvände just från mitt arbete.»

De hälsa med ett handslag, och den besökande ser ett anlete fullt af godhet, bestämdhet och själfbehärskning. Skägget är kortklippt och spetsigt, pannan är fårad som tänkarens, och ögonen äro gråblå. Men ur dem strålar ett genomträngande ljus, och blicken sjunker i dem i bottenlösa djup.

»Vill ni icke stiga in i rummet här bredvid, så blifva vi mera ostörda.»

De trädde in i en kammare i blått och hvitt.

»Tag plats, var så god, riktigt bekvämt.»

Och den trötte besökande installerar sig i soffhörnet, och hans värd sätter sig på en stol ett stycke ifrån.

Nu följer något, som sedan går ur den besökandes minne. Han erinrar sig blott, att han har det mjukt och varmt och behagligt och att han talar om ett och hvarje i filosofiska ting med den älskvärdaste människa han träffat på.

Mot slutet förefaller det, som om värden blefve något förströdd. Han tar sig om pannan, och den filosofiska frånan blifver djupare, han sluter ögonen, men synes dock anstränga sig att se.

Så säger han plötsligt vid en vändning i samtalet:

»Hvad tänker ni egentligen om tanken, min herre? De t skulle intressera mig obeskrifligt att få höra er åsikt.»

Denna fråga ligger ej alldeles utom samtalets område, men den verkar dock öfverraskande på den unge mannen. Det är som den skulle kalla på gensvar ur hans innersta inre. Och djupt i hans inre arbetar det ock.

Det är för märkvärdigt, tänker han, jag har ju rakt af på senare tider vandrat som i ett dunkel och tappat bort mitt eget ljus. Nu strömma däremot gamla minnen nppå mig, jag erinrar mig stunder, då jag själf såg klarare.

Men högt nämner han intet om denna erfarenhet, utan börjar i stället helt stapplande och osammanhängande utlägga hvad han verkligen i sina ljusare ögonblick tänkt om tanken.

»Det förefaller mig . . . jag minnes verkligen . . . hm . . . jag har sannerligen någon gång trott mig inse, att tankarne äro ting utanför människan. Det vill säga, jag har stundom känt mig höjd öfver och frigjord från alla tankar.»

Hans värd nickar vänligt och uppmuntrande, och den besökande fortsätter:

»Människans ande, hennes verkliga jag står bakom all tanke. Jaget är såsom ett centrum, och tankarne löpa af och an vid periferien. Synnerligast när människan söker sanningen, söker att intellektuellt förstå den, och då tänker sig in i det ena systemet efter det andra, kan hon själf blifva offer för de farligaste intellektuella förvillelser. Där kunna finnas svaga punkter i ett system, som tilltala sympatiska sidor i hennes egen natur, och omedvetet kan hon låta sig bländas och ryckas med af något, som icke är sant, utan falskt. Genom att röra sig för mycket med andras tankar och spekulationer kan hon lätt förlora ur sikte sitt eget verkliga själf, och det är ju ändå dit, som man först måste komma?»

»Javisst, ja. Människan förlorar tron. Tron på hvad? På sig själf. En sanning, som är utanför mig, är icke min sanning. Sanningen är min först då, när jag upptäckt den i mitt eget medvetande. Vi kunna icke veta något om andra ting, förrän vi finna dem uti oss sjulfvä — likasom vi ej kunna se något, därest vi ej hafva dess bild i vår egen hjärna. För att sei den yttre världen behöfva vi hjärna och ögon, för att se i den inre världen, för att veta, behöfva vi anden och dess ögon. Vår egen ande är därför det första vi måste söka reda på. Och som ni sade, vi kunna stundom icke se skogen för träd, i vårt ständiga sysslande med tusen tankar glömma vi lätt

tänkaren själf, den tyste iakttagaren bakom scenen. Men det gläder mig att höra, att ni insett skillnaden.»

Och så fortsätter han, ockultisten, att tala:

»Sanningen, praktiskt taget, är ju egentligen den, att vi skola finna vårt eget, fria själf. Fördenskull är människan här på jorden, fördenskull lefver hon bunden vid en kroppslig form. Och en underbart sammansatt varelse är hon. Tag nu först den lefvande, synliga kroppen — ett fysiskt kosmos i smått med sina oräkneliga celler och molekyler — och sedan den lefvande, osynliga, men ständigt förnumna själen eller de tusen växlande tankarne, känslorna och begären, och så återstår slutligen anden, lifvets och medvetandets centrum, det jag uti människan, som är gömdt såväl bak den fysiska formen som bak den proteusartade själen . . . Ack, hos de flesta människor ligger detta jag ännu i den djupaste slummer! De veta ännu icke, hvad ett själfmedvetet och regleradt tänkande vill säga. De tro sig tänka, när de lyssna till de tusen tankar, som draga fram genom deras hjärna, de tro sig vilja, såsom förnuftet kan vilja, när deras energi upptändes af någon förbiildade tankebild, som verkar tilldragande på deras känsliga själ. Nej, dessa människor äro ännu icke människor i ordets verkliga betydelse, om vi höra anse, att detta ord härleder sig från sanskritroten man, som betyder tänka — dessa människor hafva ännu icke förverkligat människan, eller öfvermänniskan, såsom Nietzsche säger. Ja, hela vår stackars mänsklighet vandrar ännu i öknen långt ifrån Kanaans fria, förlofvade land — ty hvar finnas de individer, som vaknat upp till insikt om den oerhörda, osynliga makt de besitta i egenskap af tanke- och viljebegåfvade jag? Hvar äro skaparne på denna vår jord?

»Min herre, de finnas, men de äro få — vår mänsklighets pionierer. De äro de sanna ockultisterna, de som handskas — och det medvetet — med tankens eller den produktiva naturens dolda krafter. Och jag talar icke om hypnotism; hypnotisörerna äro, för det mesta åtminstone, barn som leka med dynamit. Men ockultisten är ynglingen, som af hela sin själ vill det rätta, d. v. s. det som Gud eller den kosmiska lagen vill; han är mannen, som vet hvad han vill och gör det han vill; han är gubben, som i erfarenhetens skola lärt sig bästa sättet att göra det han vill.

»Tycker ni jag talar i alltför bestämd ton? Tag det då icke som om jag skulle tala om mig själf. Men jag säger eder, det är icke

stolthet att veta, och det är icke ödmjukhet att vandra i okunnighet. Båda hafva sin tid, såväl okunnigheten som kunskapen, men att hafva kunskapen det är att veta sin uppgift i lifvets drama. Och när jag vet min plats, min rätta plats, hvad har jag då att blygas för eller att brösta mig öfrer?

»Skall jag berätta eder något om ockultisterna för att ni må känna er manad att sträfva efter samma kunskap, som de äga och som äfven ligger dold i eder andes gömslen, ty alla människor äro kallade till samma skaparverksamhet i universum på grund af de ras förstfödslorätt såsom förnuftiga varelser? De, ockultisterna, hafva i alla tider bildat ett särskildt brödraskap, representerande det andliga kraftmediet på vår planet. De stå ständigt i osynlig förbinde lse med hvarandra och äro sinsemellan fördelade i olika grader, beroende på hvars och ens inre utveckling. Där finnas lärjungar och mästare och mästare för mästarne i många led, och brödraskapet i sin helhet är som ett instrument med många strängar, på hvilka den stora kosmiska kraften obehindradt kan spela. Den ena strängen har en ton, den andra en annan, men inga missljud uppstå, ty alla strängar äro stämde i harmoni med hvarandra. Många bland dessa bröder och i synnerhet de högre lefva såsom andliga kraftcentra utan fysiska kroppar, men andra bland dem och synnerligast lärjungar finnas spridda här och där i världen. Dessa lärjungar skilja sig ej till det yttre från andra människor, och ingen oinvidg känner igen en medlem af brödraskapet på det blotta yttre. Naturligtvis är deras lif prägladt af sträng pliktuppfyllelse i det världsliga värf de hafva för händer, likasom af rättskaffenshet, renhet och allvar; men hederliga och goda människor finnas ju öfverallt. Ockultistens verkliga arbete är förlagdt till naturens osynliga område — där, på tankens eget plan, är han härskare och där verkar han i det tyst a, en mäktig kraft till världens goda. Där finnes ock ett fåtal, som har till uppgift att förkunna sanningen högt inför världen, och det gifves andra, hvilkas värf består i att söka väcka jaget till lif hos de människor de möta i kroppen. Men det arbetssätt, hvilket framstår såsom idealet för alla — huru egendomligt detta än må tyckas eder — är verksamheten i det fördohla, osedda, okända . . . Att vara ett verktyg i den goda lagens hand, att vara ett medel till att sprida frid, sanning, kärlek på jorden, att vara ett ljus, som lyser i mörkret — utan att mörkret vet af det,

utan att den nödställde ser handen som hjälper — detta är ockultistens sköna privilegium, detta är lärjungens ärelystna dröm . . .»

Så talar den nu så hög och underfull vordne mannen, och hans blick skjuter ut i rymden tankfull, forskande. Men den besökande sitter stum, som bunden af en förtrollning, lyssnande med återhållen andedräkt, sugande i sig innebörden af hvart ord.

Och det är sannerligen som om rummet vore fylldt af ljus och frid och glädje och som om hela lifvet vore en doft af rosor och liljor. Och lycklig nu hviskar den förr så trötta själen:

»När jag hör er tala, är det som om idel ljus gingeupp i mitt hjärta. Jag tycker mig förstå hvart ord som utgår ur er mun — nej, långt mera! Det är icke endast i ord som ni meddelar er med mig, det är hela er varelse, er personliga närvaro, som talar till mig, och på denna själiska väg erhåller jag mycket mera än ord kunna uttrycka. Hvad jaa är er tacksam, min herre! Jag ville, jag kunde vandra den vägen ni beskrifver.»

»Den känner ni nog. Det första är att längta, det andra är att vilja och det tredje är att söka. Det hela är att göra sig fri från den personliga illusionen, själfviskheten, det som människorna kalla sitt eget jag. Det sista är att tiga och finna . . . Äfven jag är er tacksam för denna stund.»

Och så är den unge mannen ute igen, ute på stranden.

Solen har gått ned bak kullarne i väster, himmel och fjord hafva blifvit mörka och djupa. I öster går månen upp, röd och rund och stor.

Men han, som nyss var däruppe i villan, står på stranden och tänker, och hans ande känner sin enhet med det höga i naturen.

»Oändligt högt öfver allt djuriskt jordiskt står människans andliga lif. Oändligt djupt i allt mänskligt jordiskt tränger andens väckande lif. Du svage, som tviflade, hur såg du ej din egen styrka?

»Nu har du talat med en broder, och du vet, att det var en broder. 'Några af dem hafva till värf att väcka jaget till lif hos de människor de möta i kroppen'. Javäl, har han icke väckt mig ur min slummer? Känner jag icke nu åter mitt eviga själf? Så må jag då gå till mitt arbete.»

Och han vandrar bort med ljuset lysande i sitt inre . Han vandrar bort för att vid det ljuset tända andra, som han möter på

vägen och som slocknat i kölden och mörkret och stormen. Han
vandrar bort med frid i sitt hjärta